

Лабораторна робота №1

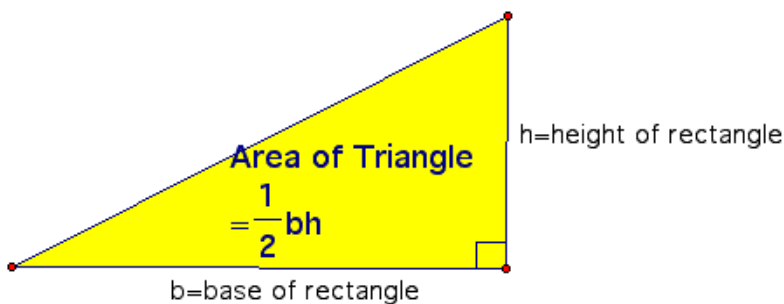
Введення і виведення даних

1. Сума трьох чисел

Напишіть програму, яка зчитує три числа і виводить їхню суму. Кожне число записане в окремому рядку.

2. Площа прямокутного трикутника

Напишіть програму, яка зчитує довжини двох катетів у прямокутному трикутнику і виводить його площу. Кожне число записане в окремому рядку.

3. Ділення яблук

n школярів ділять **k** яблук порівну, остача залишається в кошику. Скільки яблук отримає кожен школяр? Скільки яблук залишиться у кошику? Програма отримує на вхід числа **n** і **k** та повинна вивести кількості яблук (два числа).

4. Електронний годинник

Дано число **n**. З початку доби пройшло **n** хвилин. Визначте, скільки годин і хвилин буде показувати **електронний** годинник у цей момент. Програма повинна вивести два числа: кількість годин (від 0 до 23) і кількість хвилин (від 0 до 59). Урахуйте, що число **n** може бути більше, чим кількість хвилин у добі.

5. Hello, Harry!

Напишіть програму, яка вітає користувача і виводить слово **Hello**, введене ім'я і розділові знаки за зразком: «Hello, Harry!»

6. Наступне і попереднє

Напишіть програму, яка зчитує ціле число і виводить текст, подібний наведеному у прикладі (пробели важливі!).

7. Парти

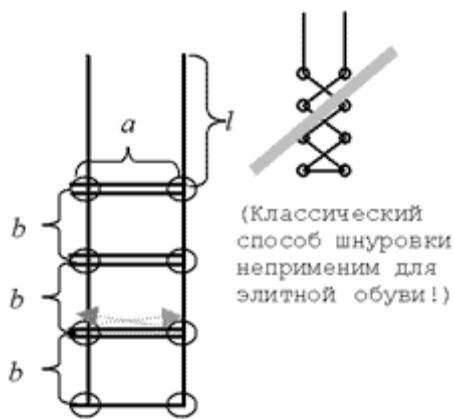
У школі вирішили набрати три нових математичних класи. Лабораторна робота №3 математики у них відбуваються одночасно, тому вирішили виділити кабінет для кожного класу і купити в них нові парти. За кожною партою може сидіти не більше двох учнів. Відомо кількість учнів у кожному з

трьох класів. Скільки всього треба закупити парт, щоб їх хватило на всіх учнів? Програма отримує на вхід три натуральних числа: кількість учнів в кожному із трьох класів.

8. Шнурки

Взуттєва фабрика починає випуск елітної моделі взуття. Дірочки для шнурків будуть розміщені у два ряди, відстань між якими a , а відстань між дірочками в ряду b . Кількість дірочок в кожному ряду N . Шнурування повинно відбуватися елітним способом "наверх, по горизонталі в другий ряд, наверх, по горизонталі тощо" (див. рисунок). Крім того, щоб шнурки можна було зав'язати елітним бантиком, довжина вільного кінця шнурка повинна бути l . Яка повинна бути довжина шнурка для цього взуття?

Програма отримує на вхід чотири натуральних числа a , b , l і N (порядок важливий) і повинна вивести одне число – довжину шнурка.

Лабораторна робота №2

Умови

1. Мінімум із двох чисел.

Дано два цілих числа. Виведіть значення найменшого з них.

2. Знак числа

У математиці функція $\text{sign}(x)$ (знак числа) визначена так:

$\text{sign}(x) = 1$, если $x > 0$,

$\text{sign}(x) = -1$, если $x < 0$,

$\text{sign}(x) = 0$, если $x = 0$.

Для даного числа x вивідіть значення $\text{sign}(x)$. Цю задачу бажано розв'язати з використанням каскадних інструкцій `if... elif... else`.

3. Шахова дошка

Задані дві клітини шахової дошки. Якщо вони пофарбовані в один колір, то виведіть слово YES, а якщо в різні кольори - то NO. Програма отримує на вхід чотири числа від 1 до 8 кожне, що задають номер стовпця і номер рядка спочатку для першої клітини, потім для другої клітини.

4. Завдання «Високосний рік»

Дано натуральне число. Потрібно визначити, чи є рік з даними номером високосним. Якщо рік є високосний, то виведіть YES, інакше виведіть NO. Нагадаємо, що відповідно до григоріанського календаря, рік є високосним, якщо його номер кратний 4, але не кратний 100, а також якщо він кратний 400.

5. Мінімум із трьох чисел.

Дано три цілих числа. Визначте найменше з них.

6. Завдання «Скільки збігається чисел»

Дано три цілих числа. Визначте, скільки серед них збігаються. Програма повинна вивести одне з чисел: 3 (якщо всі збігаються), 2 (якщо два збігається) або 0 (якщо все числа різні).

7. Шахова тура

Шахова тура ходить по горизонталі або вертикалі. Дано дві різні клітинки шахової дошки. Визначте, чи може тура потрапити з першої клітинки на другу одним ходом. Програма отримує на вхід чотири числа від 1 до 8 кожне, що задають номер стовпця і номер рядка спочатку для першої клітинки, потім для другої клітинки. Програма повинна вивести YES, якщо з першої клітинки ходом тури можна потрапити в другу або NO в іншому випадку.

8. Завдання «Хід короля»

Шаховий король ходить по горизонталі, вертикалі і діагоналі, але тільки на 1 клітинку. Дано дві різні клітинки шахової дошки, визначте, чи може король потрапити з першої клітини на другу одним ходом. Програма отримує на вхід чотири числа від 1 до 8 кожне, що задають номер стовпця і номер рядка спочатку для першої клітини, потім для другої

клітини. Програма повинна вивести YES, якщо з першої клітини ходом короля можна потрапити в другу або NO в іншому випадку.

9. Завдання «Хід слона»

Шаховий слон ходить по діагоналі. Дано дві різні клітинки шахової дошки, визначте, чи зможе слон потрапити з першої клітинки на другу одним ходом.

10. Завдання «Хід ферзя»

Шаховий ферзь ходить по діагоналі, горизонталі або вертикалі. Дано дві різні клітини шахової дошки, визначте, чи може ферзь потрапити з першої клітини на другу одним ходом.

Підказка: дві умови: для офіцера і для тури

11. Завдання «Хід коня»

Шаховий кінь ходить буквою "Г" - на дві клітинки по вертикалі в будь-якому напрямку і на одну клітинку по горизонталі, або навпаки. Дано дві різні клітинки шахової дошки, визначте, чи може кінь потрапити з першої клітинки на другу одним ходом.

Підказка: різниця ходу одного =2, а іншого =1

12. Завдання «Шоколадка»

Шоколадка має вигляд прямокутника, розділеного на $n \times m$ частинок. Шоколадку можна один раз розламати по прямій на дві частини. Визначте, чи можна таким чином відламати від шоколадки частину, що складається рівно з k частинок. Програма отримує на вхід три числа: n , m , k і повинна вивести YES або NO.

13. Завдання «Яша плаває в басейні»

Яша плавав в басейні розміром $N \times M$ метрів і втопився. У цей момент він виявив, що знаходиться на відстані x метрів від одного з **довгих** бортів (не обов'язково від найближчого) і y метрів від одного з **коротких** бортиків. Яку мінімальну відстань повинен проплисти Яша, щоб вибратися з басейну на бортик? Програма отримує на вхід числа N , M , x , y . Програма повинна вивести число метрів, яке потрібно проплисти Яші до бортика.

Лабораторна робота №3

Обчислення

1. Завдання «Остання цифра числа»

Дано натуральне число. Виведіть його останню цифру.

2. Завдання «Кільцева автомобільна дорога»

Довжина кільцевої автомобільної дороги - 109 кілометрів. Байкер Вася стартує з нульового кілометра і їде зі швидкістю v кілометрів на годину. На якій позначці він зупиниться через t годин? Програма отримує на вхід значення v і t . Якщо $v > 0$, то Вася рухається в додатному напрямку, якщо ж значення $v < 0$, то в від'ємному. Програма повинна вивести ціле число від 0 до 108 - номер позначки, на якій зупиниться Вася.

3. Завдання «Дробова частина»

Дано позитивне дійсне число X . Виведіть його дробову частину.

4. Завдання «Перша цифра після крапки»

Дано позитивне дійсне число X . Виведіть його першу цифру після десяткової крапки.

5. Завдання «Кінець уроків»

Дано позитивне дійсне число X . Виведіть його першу цифру після десяткової крапки.

В деякій школі Лабораторна робота № починаються о 9:00. Тривалість уроку - 45 хвилин, після 1-го, 3-го, 5-го і т.д. уроків перерва 5 хвилин, а після 2-го, 4-го, 6-го і т.д. - 15 хвилин.

Дано номер уроку (число від 1 до 10). Визначте, коли закінчується зазначений урок.

Виведіть два цілих числа: час закінчення уроку в годинах і хвилинах.

6. Завдання «Автопробіг»

За день машина проїжджає n кілометрів. Скільки днів потрібно, щоб проїхати маршрут довжиною m кілометрів? Програма отримує на вхід числа n і m .

7. Завдання «Вартість покупки»

Пиріжок в їдальні коштує a гривень і b копійок. Визначте, скільки гривень і копійок потрібно заплатити за n пиріжків. Програма отримує на вхід три числа: a , b , n , і повинна вивести два числа: вартість покупки в гривнях і копійках.

8. Завдання «Різниця часу»

Дано значення двох моментів часу, що належать одній і тій же добі: години, хвилини і секунди для кожного з моментів часу. Відомо, що другий момент часу настав не раніше першого. Визначте, скільки секунд пройшло між двома моментами часу.

Програма на вхід отримує три цілих числа: години, хвилини, секунди, що задають перший момент часу і три цілих числа, які задають другий момент часу.

Виведіть число секунд між цими моментами часу.

9. Завдання «Равлик»

Равлик повзе по вертикальному жердини висотою h метрів, піднімаючись за день на a метрів, а за ніч спускаючись на b метрів. На який день равлик доповзе до вершини жердини? Програма отримує на вхід натуральні числа h , a , b . Програма повинна вивести одне натуральне число. Гарантується, що $a > b$.

10. Завдання «Число десятків»

Дано натуральне число. Знайдіть число десятків в його десятковому записі.

11. Завдання «Сума цифр»

Дано тризначне число. Знайдіть суму його цифр.

12. Завдання «Гіпотенуза»

Дано два числа a і b . Виведіть гіпотенузу трикутника з заданими катетами.

13. Завдання «Годинник 1»

З початку доби минуло H годин, M хвилин, S секунд ($0 \leq H < 12$, $0 \leq M < 60$, $0 \leq S < 60$). За даними числах H , M , S визначте кут (в градусах), на який повернулась годинникова стрілка з початку доби і виведіть його у вигляді дійсного числа.

14. Завдання «Годинник 2»

З початку доби годинникова стрілка повернулася на кут в α градусів. Визначте на який кут повернулася хвилинна стрілка з початку останньої години. Вхідні і вихідні дані - дійсні числа.

15. Завдання «Годинник 3»

З початку доби годинникова стрілка повернулася на кут в α градусів. Визначте скільки повних годин, хвилин і секунд пройшло з початку доби, тобто вирішіть задачу, зворотну задачі «Годинник - 1». Запишіть відповідь у три змінні і виведіть їх на екран.

16. Завдання «Проценти»

Процентна ставка за вкладом становить P відсотків річних, які додаються до суми вкладу. Внесок складає X гривень Y копійок. Визначте розмір вкладу через рік.

Програма отримує на вхід цілі числа P , X , Y і повинна вивести два числа: величину вкладу через рік в гривнях і копійках. Дробова частина копійок відкидається.

Лабораторна робота №4

Цикл for

1. Завдання «Ряд - 1».

Дано два цілих числа A і B (при цьому $A \leq B$). Виведіть всі числа від A до B включно.

2. Задача «Ряд - 2».

Дано два цілих числа A і B . Виведіть всі числа від A до B включно у порядку зростання, якщо $A < B$, або в порядку спадання в протилежному випадку.

3. Задача «Ряд - 3».

Дано два цілих числа A і B , $A > B$. Виведіть всі непарні числа від A до B включно у порядку спадання. У цій задачі можна не використовувати інструкцію `if`.

4. Задача «Сума десяти чисел»

Дано 10 цілих чисел. Обчисліть їхню суму. Напишіть програму, яка використовує мінімум змінних.

5. Задача «Сума N чисел»

Дано кілька чисел. Обчисліть їхню суму. Спочатку вводиться кількість чисел N , потім вводиться рівно N цілих чисел. Яку найменшу кількість змінних необхідно для розв'язання цієї задачі?

6. Задача «Сума кубів»

По даному натуральному числу n обчисліть суму кубів: $1^3 + 2^3 + 3^3 + \dots + n^3$.

7. Задача «Факторіал»

Факторіалом числа n називається добуток $1 \times 2 \times \dots \times n$. Позначення: $n!$. За цим натуральним n обчисліть значення $n!$. Користуватися математичною бібліотекою `math` у цій задачі заборонено.

8. Задача «Сума факторіалів»

За цим натуральним n обчисліть суму $1! + 2! + 3! + \dots + n!$. У розв'язанні цієї задачі можна використовувати лише один цикл. Користуватися математичною бібліотекою `math` у цій задачі заборонено.

9. Задача «Кількість нулів»

Дано N чисел: спочатку вводиться число N , потім вводиться рівно N цілих чисел. Підрахуйте кількість нулів серед введених чисел та виведіть цю кількість. Вам потрібно підрахувати кількість чисел, рівних нулю, а не кількість цифр.

10. Задача «Драбинка»

За натуральним числом $n \leq 9$ виведіть драбинку з n сходинок, i -я сходинка складається з чисел від 1 до i без пробілів.

11. Задача «Втрачена картка»

Для настільної гри використовуються картки з номерами від 1 до N . Одна картка загубилася. Знайдіть її, знаючи номери карток, що залишилися.

Дано число N , далі $N - 1$ номер карток, що залишилися (різні числа від 1 до N). Програма має вивести номер втраченої картки. Масивами та аналогічними структурами даних користуватися не можна.

Лабораторна робота №5

Рядки

1. Задача «Робимо зрізи»

Дано рядок.

Спочатку виведіть третій символ цього рядка.

У другому рядку виведіть передостанній символ цього рядка.

У третьому рядку виведіть перші п'ять символів цього рядка.

У четвертому рядку виведіть весь рядок, крім двох останніх символів.

У п'ятому рядку виведіть усі символи з парними індексами (вважаючи, що індексація починається з 0, тому символи виводяться з першого).

У шостому рядку виведіть усі символи з непарними індексами, тобто, починаючи з другого символу рядка.

У сьомому рядку виведіть усі символи у зворотному порядку.

У восьмому рядку виведіть усі символи рядка через один у зворотному порядку, починаючи з останнього.

У дев'ятому рядку виведіть довжину цього рядка.

2. Задача «Кількість слів»

Дано рядок, що складається зі слів, розділених пробілами. Визначте, скільки у ній слів. Використовуйте для вирішення задач метод `count`.

3. Задача «Дві половинки»

Дано рядок. Розріжте її на дві рівні частини (якщо довжина рядка – парна, а якщо довжина рядка непарна, то довжина першої частини має бути на один символ більша). Переставте ці дві частини місцями, результат запишіть у новий рядок та виведіть на екран. При вирішенні цього завдання не варто користуватися інструкцією `if`.

4. Задача «Переставити два слова»

Дано рядок, що складається рівно із двох слів, розділених пробілом. Переставте ці слова місцями. Результат запишіть у рядок і виведіть рядок, що вийшов. При вирішенні цього завдання не варто користуватися циклами та інструкцією `if`.

5. Задача «Перше і останнє входження»

Дано рядок. Якщо в цьому рядку літера `f` зустрічається лише один раз, виведіть індекс. Якщо вона зустрічається два і більше разів, виведіть індекс її першої та останньої появи. Якщо літера `f` у цьому рядку не зустрічається, нічого не виводьте.

6. Задача «Друге входження»

Дано рядок. Знайдіть у цьому рядку друге входження літери `f` і виведіть індекс цього входження. Якщо літера `f` у даному рядку зустрічається лише один раз, виведіть число `-1`, а якщо не зустрічається жодного разу, виведіть число `-2`.

7. Задача «Видалення фрагмента»

Дано рядок, в якому літера `h` зустрічається щонайменше два рази. Видаліть із цього рядка перше та останнє входження літери `h`, а також всі символи, що знаходяться між ними.

8. Задача «Обернення фрагмента»

Дано рядок, у якому буква h зустрічається щонайменше двічі. Переверніть послідовність символів, розміщених між першою та останньою появою літери h, у протилежному порядку.

9. Задача «Заміна підрядка»

Дано рядок. Замініть у рядку всі цифри 1 на слово one.

10. Задача «Видалення символу»

Дано рядок. Видаліть усі символи @ з рядка.

11. Задача «Заміна всередині фрагмента»

Дано рядок. Замініть у цьому рядку всі появи літери h на літеру H, крім першого та останнього входження.

12. Задача "Видалити кожен третій символ"

Дано рядок. Видаліть із неї всі символи, чиї індекси діляться на 3.

Лабораторна робота №6

Цикл while

1. Задача «Список квадратов»

За цим цілим числом N роздрукуйте всі квадрати натуральних чисел, що не перевищують N , у порядку зростання.

2. Задача «Мінімальний дільник»

Дано ціле число не менше 2. Виведіть його найменший натуральний дільник, відмінний від 1.

3. Задача «Степінь двійки»

По даному натуральному числу N знайдіть найбільшу цілу степінь двійки, що не перевищує N . Виведіть показник степеня і сам степінь.

Операцією зведення у степінь користуватися не можна!

4. Задача «Ранкова пробіжка»

Першого дня спортсмен пробіг x кілометрів, а потім він щодня збільшував пробіг на 10% від попереднього значення. За даним числом u визначте номер дня, на який пробіг спортсмена становитиме не менше y кілометрів.

Програма отримує на вхід дійсні числа x та y і має вивести одне натуральне число.

5. Задача «Довжина послідовності»

Програма отримує послідовність цілих невід'ємних чисел, кожне число записано в окремому рядку. Послідовність завершується числом 0, під час зчитування якого програма має закінчити свою роботу і вивести кількість членів послідовності (крім завершального числа 0). Числа, що йдуть за числом 0, не потрібно зчитувати.

6. Задача «Сума послідовностей»

Визначте суму всіх елементів послідовності, що завершується числом 0. У цій та у всіх наступних задачах числа, що йдуть за першим нулем, враховувати не потрібно.

7. Задача «Середнє значення послідовності»

Визначте середнє значення всіх елементів послідовності, що завершується числом 0.

8. Задача «Максимум послідовності»

Послідовність складається із натуральних чисел і завершується числом 0. Визначте значення найбільшого елемента послідовності.

9. Задача «Індекс максимуму послідовності»

Послідовність складається з натуральних чисел і завершується числом 0. Визначте індекс найбільшого елемента послідовності. Якщо найбільших елементів є кілька, виведіть індекс першого з них. Нумерація елементів починається з нуля.

10. Задача «Кількість парних елементів послідовності»

Визначте кількість парних елементів послідовності, що завершується числом 0.

11. Задача «Кількість елементів, які більше попереднього»

Послідовність складається з натуральних чисел і завершується числом 0. Визначте, скільки елементів цієї послідовності більше за попередній елемент.

12. Задача «Другий максимум»

Послідовність складається з різних натуральних чисел і завершується числом 0. Визначте значення другого за величиною елемента цієї послідовності. Гарантується, що у послідовності є хоча б два елементи.

13. Задача «Кількість елементів, які дорівнюють максимуму»

Послідовність складається з натуральних чисел і завершується числом 0. Визначте, скільки елементів цієї послідовності дорівнюють її найбільшому елементу.

15. Задача «Числа Фібоначчі»

Послідовність Фібоначчі визначається так: кожне наступне число дорівнює сумі двох попередніх. Тобто: $\varphi_0 = 0$, $\varphi_1 = 1$, $\varphi_n = \varphi_{n-1} + \varphi_{n-2}$.

По даному числу n визначте n число Фібоначчі φ_n .

Це завдання можна вирішувати і циклом `for`.

16. Задача «Номер числа Фібоначчі»

Дано натуральне число A . Визначте, яким по порядку числом Фібоначчі воно є, тобто виведіть таке число n , що $\varphi_n = A$. Якщо A не є числом Фібоначчі, виведіть число -1.

16. Задача «Максимальне число послідовних однакових чисел»

Дана послідовність натуральних чисел, що завершується числом 0. Визначте, яке найбільше число елементів, розміщених поряд рівні один одному.

17. Задача «Стандартне відхилення»

Дано послідовність натуральних чисел $x_1, x_2, \dots, x_n$. Стандартним відхиленням називається величина

$$\sigma = \sqrt{\frac{(x_1 - s)^2 + (x_2 - s)^2 + \dots + (x_n - s)^2}{n - 1}}, \text{ де } s = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_n}{n} - \text{середнє значення}$$

арифметичне послідовності.

Визначте стандартне відхилення для цієї послідовності натуральних чисел, що завершується числом 0.

Лабораторна робота №7

Списки

1. Задача «Парні індекси»

Виведіть усі елементи списку з парними індексами (тобто $A[0]$, $A[2]$, $A[4]$, ...).

2. Задача «Непарні елементи»

Виведіть усі парні елементи списку. При цьому використовуйте цикл `for`, який перебирає елементи списку, а не їх індекси!

3. Задача «Більше попереднього»

Дано список чисел. Виведіть всі елементи списку, які більші за попередній елемент.

4. Задача «Сусіди одного знаку»

Дано список чисел. Якщо в ньому є два сусідні елементи одного знака, виведіть ці цифри. Якщо сусідніх елементів одного знака немає, не виводьте нічого. Якщо таких пар сусідів кілька - виведіть першу пару

5. Задача «Більше своїх сусідів»

Дано список чисел. Визначте, скільки в цьому списку елементів, які більше двох своїх сусідів, і виведіть кількість таких елементів. Останні елементи списку ніколи не враховуються, оскільки у них недостатньо сусідів.

6. Задача «Найбільший елемент»

Дано список чисел. Виведіть значення найбільшого елемента, а потім індекс цього елемента у списку. Якщо найбільших елементів є кілька, виведіть індекс першого з них.

7. Задача «Шеренга»

Виведіть номер, під яким Петрик повинен стати в стрій. Якщо в строю є люди з таким самим зростом, як у Петрика, то він повинен стати після них.

8. Задача «Кількість різноманітних елементів»

Даний список, впорядкований із незменшенням елементів у ньому. Визначте, скільки у ньому різних елементів.

9. Задача «Переставити сусідні»

Переставте сусідні елементи списку ($A[0]$ з $A[1]$, $A[2]$ з $A[3]$ тощо). Якщо елементів непарна кількість, то останній елемент залишається на своєму місці.

10. Задача «Переставити min та max»

У списку всі елементи є різними. Поміняйте місцями мінімальний та максимальний елемент цього списку.

11. Задача «Видалити елемент»

Даний список із чисел та індекс елемента у списку k . Видаліть із списку елемент з індексом k , зсунувши вліво всі елементи, що стоять правіше елемента з індексом k .

Програма отримує список на вхід, потім число k . Програма зсуває всі елементи, а потім видаляє останній елемент списку за допомогою методу `pop()` без параметрів.

Програма повинна здійснювати зсув безпосередньо у списку, а не робити це під час виведення елементів. Також не можна використовувати додатковий перелік. Також не слід використовувати метод `pop(k)` із параметром.

12. Задача «Вставити елемент»

Дано список цілих чисел, число k і значення C . Необхідно вставити в список на позицію з індексом k елемент, що дорівнює C , зсунувши всі елементи, що мали індекс не менше, ніж k , вправо.

Оскільки кількість елементів у списку збільшується, після зчитування списку в його кінець потрібно буде додати новий елемент, використовуючи метод `append`.

Вставку необхідно здійснювати вже в даному списку, не роблячи виведення та не створюючи додаткового списку.

13. Задача "Кількість пар, що співпадають"

Дано список чисел. Порахуйте, скільки пар пар елементів, рівних один одному. Вважається, що будь-які два елементи рівні один одному утворюють одну пару, яку необхідно порахувати.

14. Задача "Унікальні елементи"

Дано список. Виведіть ті його елементи, які зустрічаються у списку лише один раз. Елементи потрібно виводити у порядку, у якому зустрічаються у списку.

15. Задача "Кегельбан"

На кеглів виставили в один ряд, пронумерувавши їх зліва направо числами від 1 до N . Потім по цьому ряду кинули K куль, при цьому i -а куля збила всі кеглі з номерами від l_i до r_i включно. Визначте які кеглі залишилися стояти на місці.

Програма отримує на вхід кількість кеглів N та кількість кидків K . Далі йде K пар чисел l_i, r_i , при цьому $1 \leq l_i \leq r_i \leq N$.

Програма повинна вивести послідовність із N символів, де j -й символ є "I", якщо j -я кегля залишилася стояти, або ".", якщо j -я кегля була збита.

16. Задача "Королева"

Відомо, що на дошці 8×8 можна розставити 8 ферзів так, щоб вони не били один одного. Вам дано розміщення 8 ферзів на дошці, визначте, чи є серед них пара, що б'ють один одного. Програма отримує на вхід вісім пар чисел, кожне число від 1 до 8 – координати 8 ферзів. Якщо ферзі не б'ють один одного, виведіть слово NO, інакше виведіть YES.

Лабораторна робота №8

Функції і рекурсія

1. Задача «Довжина відрізка»

Дано чотири дійсні числа: x_1 , y_1 , x_2 , y_2 . Напишіть функцію `distance(x1, y1, x2, y2)`, яка обчислює відстань між точкою (x_1, y_1) та (x_2, y_2) . Введіть чотири дійсні числа та виведіть результат роботи цієї функції.

Підказка: використайте теорему Піфагора.

2. Задача «Від'ємна степінь»

Дано дійсне позитивне число a і ціле число n . Обчисліть a^n . Рішення оформіть як функції `power(a, n)`. Стандартною функцією зведення в степінь користуватися не можна.

3. Задача "Великі букви"

Напишіть функцію `capitalize()`, яка приймає слово з маленьких латинських літер і повертає його, змінюючи першу літеру на велику.

Наприклад, `print(capitalize('word'))` має друкувати слово `Word`.

На вхід подається рядок, що складається зі слів, розділених одним пропуском. Слова складаються із маленьких латинських літер. Надрукуйте вихідний рядок, зробивши так, щоб кожне слово починалося з великої літери. При цьому використовуйте функцію `capitalize()`.

Нагадаємо, що в Пітоні є функція `ord()`, яка за символом повертає код у таблиці ASCII, і функція `chr()`, яка за кодом символу повертає сам символ. Наприклад, `ord('a') == 97`, `chr(97) == 'a'`.

4. Задача "Зведення до степеня"

Дано дійсне позитивне число a і негативне число n . Обчисліть a^n не використовуючи цикли, зведення у ступінь через `**` та функцію `math.pow()`, а використовуючи рекурентне співвідношення $a^n = a \cdot a^{n-1}$.

Рішення оформіть як функції `power(a, n)`.

5. Задача "Розгортання послідовності"

Дана послідовність цілих чисел, що закінчується числом 0. Виведіть цю послідовність у зворотному порядку.

При вирішенні цього завдання не можна користуватися масивами та іншими динамічними структурами даних. Рекурсія допоможе.

6. Задача "Числа Фібоначчі"

Напишіть функцію `fib(n)`, яка за цим цілим невід'ємним n повертає n -е число Фібоначчі. У цій задачі не можна використовувати цикли — використовуйте рекурсію.

Лабораторна робота №9

Списки

1. Задача "Максимум"

Знайдіть індекси першого входження максимального елемента. Виведіть два числа: номер рядка та номер стовпця, у яких стоїть найбільший елемент у двовимірному масиві. Якщо таких елементів кілька, то виводиться той, у якого менший номер рядка, а якщо номери рядків рівні, той, у якого менший номер стовпця.

Програма отримує на вхід розміри масиву n і m , потім рядків n по m чисел в кожній.

2. Задача "Сніжинка"

Дано непарне число n . Створіть двовимірний масив із $n \times n$ елементів, заповнивши його символами "." (Кожен елемент масиву є рядком одного символу). Потім заповніть символами "*" середній рядок масиву, середній стовпець масиву, головну діагональ та побічну діагональ. В результаті одиниці у масиві повинні утворювати зображення зірочки. Виведіть отриманий масив на екран, розділяючи елементи масиву пробілами.

3. Задача "Шахматна дошка"

Дано два числа n і m . Створіть двовимірний масив розміром $n \times m$ та заповніть його символами "." та "*" у шаховому порядку. У лівому верхньому кутку має стояти крапка.

4. Задача "Діагоналі, паралельні головній"

Дано число n . Створіть масив розміром $n \times n$ та заповніть його за наступним правилом. На головній діагоналі мають бути записані числа 0. На двох діагоналях, що прилягають до головної, числа 1. На наступних двох діагоналях числа 2 тощо.

5. Задача "Побічна діагональ"

Дано число n . Створіть масив розміром $n \times n$ та заповніть його за таким правилом:

Числа на діагоналі, що йде з правого верхнього в нижній лівий кут рівні 1.

Числа, що стоять вище цієї діагоналі, дорівнюють 0.

Числа, що стоять нижче цієї діагоналі, дорівнюють 2.

Отриманий масив виведіть на екран. Числа в рядку розділяйте одним пробілом.

6. Задача "Змінити столбчики"

Дано двовимірний масив і два числа: i та j . Поміняйте у масиві стовпці з номерами i та j та виведіть результат. Програма отримує на вхід розміри масиву n та m , потім елементи масиву, потім числа i та j . Рішення оформіть як функції `swap_columns(a, i, j)`.

Лабораторна робота №10

Множини

1. Задача «Кількість різноманітних чисел»

Дано список чисел. Визначте, скільки у ньому зустрічається різних чисел.

Примітка. Це завдання на Пітоні можна вирішити в один рядок.

2. Задача «Количество чисел, що співпадають»

Дано два списки чисел. Порахуйте, скільки чисел міститься одночасно як у першому списку, так і у другому.

3. Задача "Перетин множин"

Дано два списки чисел. Знайдіть усі числа, які входять як до першого, так і до другого списку і виведіть їх у порядку зростання.

4. Задача «Чи зустрічалося число раніше?»

У вхідному рядку записана послідовність чисел через пропуск. Для кожного числа виведіть слово YES (в окремому рядку), якщо це число раніше зустрічалося в послідовності або NO, якщо не траплялося.

5. Задача «Кубики»

Аня і Боря люблять грати в різнокольорові кубики, причому у кожного їх свій набір і в кожному наборі всі кубики різні за кольором. Якось діти зацікавилися, скільки існують кольорів таких, що кубики кожного кольору присутні в обох наборах. Для цього вони занумерували всі кольори випадковими числами від 0 до 108. На цьому їх ентузіазм вичерпався, тому вам пропонується допомогти їм у частині, що залишилася.

У першому рядку вхідних даних записано числа N і M — число кубиків у Ані та Борі. У наступних N рядках задано номери кольорів кубиків Ані. В останніх M рядках номери кольорів Борі.

Знайдіть три множини: номери кольорів кубиків, які є в обох наборах; номери кольорів кубиків, які є тільки у Ані та номери кольорів кубиків, які є тільки у Борі. Для кожного з множин виведіть спочатку кількість елементів у ньому, а потім самі елементи, відсортовані за зростанням.

6. Задача «Кількість слів у тексті»

Дано текст: у першому рядку записано число рядків, далі йдуть рядки. Визначте, скільки різних слів міститься у цьому тексті.

Словом вважається послідовність непробільних символів, що йдуть підряд, слова розділені одним або більшим числом пробілів або символами кінця рядка.

7. Задача «Вгадай число»

Ваня та Марійка грають у гру. Ваня загадав натуральне число від 1 до n . Марійка намагається вгадати це число, для цього вона називає деякі множини натуральних чисел. Ваня відповідає Марійці YES, якщо серед названих їй чисел є задумане, інакше - NO. Після кількох заданих питань Марійка заплуталася в тому, які питання вона ставила і які відповіді отримала і просить вас допомогти їй визначити, які числа міг задумати Ваня.

У першому рядку задано n – максимальне число, яке міг загадати Ваня. Далі кожен рядок містить питання Марійки (множину чисел, розділених пробілом) і відповідь Вані на це питання.

Ви повинні вивести через пробіл у порядку зростання всі числа, які міг задумати Ваня.

8. Задача "Вгадай число - 2"

Ваня та Марійка продовжують грати в гру, але Ваня почав шахраювати. На кожне з питань Марійки він вибирає такий варіант відповіді YES або NO, щоб множина можливих задуманих чисел залишалася якомога більшою. Наприклад, якщо Ваня задумав число від 1 до 5, а Марійка запитала про числа 1 і 2, то Ваня відповість NO, а якщо Марійка запитає про 1, 2, 3, то серпень відповість YES.

Якщо ж Марійка у своєму питанні перераховує рівно половину із задуманих чисел, то Ваня із шкідливості завжди відповідає NO. Нарешті, Ваня при відповіді враховує всі попередні питання Беатрис і свої відповіді на них, тобто безліч можливих задуманих чисел зменшується.

Перший рядок містить найбільше, яке міг загадати Ваня. Кожен наступний рядок містить чергове питання Марійка: набір чисел, розділених пробілами. Останній рядок вхідних даних містить одне слово HELP.

Для кожного питання Марійка виведіть відповідь Ваня на це запитання. Після цього виведіть через пробіл, у порядку зростання, усі числа, які міг загадати Ваня після відповіді на всі питання Марійка.

9. Задача "Поліглоти"

Кожен з деякої множини школярів деякої школи знає кілька мов. Потрібно визначити скільки мов знають усі школярі, і скільки мов знає хоча б один із школярів.

У першому рядку задано кількість школярів. Для кожного зі школярів спочатку записано кількість мов, яку він знає, а потім – назви мов, по одному у рядку.

У першому рядку виведіть кількість мов, які знають усі школярі. Починаючи з другого рядка – список таких мов. Потім – кількість мов, які знає хоча б один школяр, на наступних рядках – список таких мов. Мови потрібно виводити в лексикографічному порядку, по одному на рядку.

10. Задача "Страйки"

Політичне життя однієї країни дуже жваве. У країні діє K політичних партій, кожна з яких регулярно оголошує національний страйк. Дні, коли хоч одна з партій оголошує страйк, за умови, що це не субота чи неділя (коли й так ніхто не працює), завдають великих збитків економіці країни.

i -я партія оголошує страйки кожні b_i днів, починаючи з дня з номером a_i . Тобто i -я партія оголошує страйки у дні $a_i, a_i + b_i, a_i + 2 \cdot b_i$ тощо. Якщо в якийсь день кілька партій оголошує страйк, то це вважається одним загальнонаціональним страйком.

У календарі країни N днів, пронумерованих, починаючи з одиниці. Перший день року є понеділком, шостим та сьомим дні року — вихідні, тиждень складається з семи днів.

У першому рядку дані числа N і K . Далі йде K рядків, що описують графіки проведення страйків. i -й рядок містить числа a_i та b_i . Вам потрібно визначити кількість страйків, що відбулися в цій країні протягом року.

Лабораторна робота №11

Словники

1. Задача «Номер появи слова»

У єдиному рядку записаний текст. Для кожного слова з тексту підрахуйте, скільки разів воно зустрічалося в цьому тексті раніше.

Словом вважається послідовність непробільних символів, що йдуть підряд, слова розділені одним або більшим числом пробілів або символами кінця рядка.

2. Задача «Словник синонімів»

Вам дано словник, що складається із пари слів. Кожне слово є синонімом до парного слова. Усі слова у словнику різні. Для слова зі словника, записаного в останньому рядку, визначте синонім.

3. Задача «Вибори в США»

Як відомо, у США президент обирається не прямим голосуванням, а шляхом дворівневого голосування. Спочатку проводяться вибори у кожному штаті та визначається переможець виборів у даному штаті. Потім проводяться державні вибори: на цих виборах кожен штат має певну кількість голосів — кількість виборців від цього штату. На практиці всі виборці від штату голосують відповідно до результатів голосування всередині штату, тобто на заключній стадії виборів у голосуванні беруть участь штати, що мають різну кількість голосів.

У першому рядку дано кількість записів. Далі, кожен запис містить прізвище кандидата та кількість голосів, відданих за нього в одному зі штатів. Підбійте підсумки виборів: для кожного з учасників голосування визначте кількість відданих за нього голосів. Учасників слід виводити в алфавітному порядку.

4. Задача «Слово, яке найчастіше зустрічається»

Дано текст: у першому рядку задано число рядків, далі йдуть рядки. Виведіть слово, яке найчастіше зустрічається в цьому тексті. Якщо таких слів кілька, виведіть те, що є меншим у лексикографічному порядку.

5. Задача «Права доступу»

У файлову систему одного суперкомп'ютера проник вірус, який зламав контроль за правами доступу до файлів. Для кожного файлу відомо, з якими діями можна звертатися до нього:

*запис W,
читання R,
запуск X.*

У першому рядку міститься число N — кількість файлів, що містяться в даній файловій системі. У наступних N рядках містяться імена файлів і допустимих із нею операцій, розділені пробілами. Далі вказано число M - кількість запитів до файлів. В останніх M рядках вказано запит на вигляд Операція Файл. До одного і того ж файлу може бути застосована будь-яка кількість запитів.

Вам потрібно відновити контроль над правами доступу до файлів (ваша програма для кожного запиту повинна буде повертати ОК якщо над файлом виконується допустима операція, або Access denied, якщо операція неприпустима).

5. Задача "Частотный анализ"

Даний текст: у першому рядку записано кількість рядків у тексті, а потім самі рядки. Виведіть усі слова, що зустрічаються в тексті, по одному на кожен рядок. Слова повинні бути відсортовані за спаданням їхньої кількості появи в тексті, а при однаковій частоті появи — у лексикографічному порядку.

Вказівка. Після того, як ви створите словник всіх слів, вам захочеться відсортувати його за частотою слова. Бажаного можна домогтися, якщо створити список, елементами якого будуть кортежі з двох елементів: частота слова і саме слово. Наприклад, [(2, 'hi'), (1, 'what'), (3, 'is')]. Тоді стандартне сортування сортуватиме список кортежів, при цьому кортежі порівнюються по першому елементу, а якщо вони рівні - то по другому. Це майже те, що потрібно в завданні.

6. Задача «Держави та міста»

Дано список країн та міст кожної країни. Потім дано назви міст. Для кожного міста вкажіть, в якій країні воно знаходиться.

7. Задача "Англо-латинський словник"

Якось, розбираючи старі книги на горищі, школяр Вася знайшов англо-латинський словник. Англійську він на той час знав досконало, і його мрією було вивчити латину. Тому словник, що попався, був якраз до речі.

На жаль, для повноцінного вивчення мови недостатньо лише одного словника: крім англо-латинської необхідна латинсько-англійська. Через брак кращого він вирішив зробити другий словник з першого.

Як відомо, словник складається з слів, що перекладаються, до кожного з яких наводиться кілька слів-перекладів. Для кожного латинського слова, що зустрічається десь у словнику, Вася пропонує знайти всі його переклади (тобто всі англійські слова, для яких наше латинське зустрічалось в його списку перекладів), і вважати їх тільки їхніми перекладами цього латинського слова.

Допоможіть Васі виконати роботу зі створення латинсько-англійського словника з англо-латинського.

У першому рядку міститься єдине ціле число N - кількість англійських слів у словнику. Далі слідує N описів. Кожен опис міститься в окремому рядку, в якому записано спочатку англійське слово, потім відокремлений пробілами дефіс, потім розділені комами з пробілами переклади цього англійського слова на латинську. Усі слова складаються лише з маленьких латинських літер. Переклади відсортовані у лексикографічному порядку. Порядок проходження англійських слів у словнику також лексикографічний.

Виведіть відповідний даному латинсько-англійський словник, точно дотримуючись формату вхідних даних. Зокрема, першим має йти переклад лексикографічно мінімального латинського слова, далі другого в цьому порядку тощо. Всередині перекладу англійські слова також мають бути відсортовані лексикографічно.

8. Задача "Контрольна по наголосам"

Вчителька задала Петрику домашнє завдання - у заданому тексті розставити наголоси в словах, після чого доручила Васильку перевірити це домашнє завдання. Вася дуже погано знайомий з цією темою, тому він знайшов словник, в якому зазначено, як ставляться наголоси в словах. На жаль, у цьому словнику присутні не всі слова. Вася вирішив, що в словах, яких немає у словнику, він вважатиме, що Петрик поставив наголоси правильно, якщо в цьому слові Петриком поставлено рівно один наголос.

Виявилося, що в деяких словах наголос може бути поставлений більше, ніж у один спосіб. Вася вирішив, що у разі якщо те, як Петрик поставив наголос, відповідає одному з наведених у словнику варіантів, він зараховуватиме це як правильну розстановку наголосу, а якщо не відповідає, то як помилку.

Вам дано словник, яким користувався Вася та домашнє завдання, здане Петриком. Ваше завдання — визначити кількість помилок, які в цьому завданні нарахує Вася.

Вводиться спочатку число N - кількість слів у словнику.

Далі йде N рядків зі словами зі словника. Кожне слово складається не більше ніж із 30 символів. Всі слова складаються з невеликих і великих латинських букв. У кожному слові заголовна рівно одна літера — та, яку потрапляє наголос. Слова у словнику розташовані в алфавітному порядку. Якщо є кілька можливостей розміщення наголосу в тому самому слові, то ці варіанти в словнику йдуть у довільному порядку.

Далі йде вправа, виконана Петриком. Вправа є рядком тексту, сумарним обсягом не більше 300000 символів. Рядок складається зі слів, які розділяються між собою рівно одним пробілом. Довжина кожного слова не перевищує 30 символів. Усі слова складаються з невеликих і великих латинських букв (великими позначені ті букви, з яких Петрик наголосив). Петрик міг помилково в якомусь слові поставити більше одного наголосу або не поставити наголосу зовсім.

Виведіть кількість помилок у Петриковому тексті, які знайде Вася.

Примітки до прикладів тестів

1. У слові не можна, відповідно до словника можливі два варіанти розміщення наголосу. Ці варіанти в словнику можуть бути перераховані в будь-якому порядку (тобто як спочатку `sAnnot`, а потім `sannOt`, так і навпаки). Дві помилки, вчинені Петриком - це слова `be` (наголос взагалі не поставлено) і `fouNd` (наголос поставлено неправильно). Слово `thE` відсутня у словнику, але оскільки в ньому Петрик поставив рівно один наголос, визнається вірним.

2. Неправильно розставлені наголоси у всіх словах, крім `The` (воно відсутнє у словнику, у ньому поставлено рівно один наголос). В інших словах або ударні всі букви (у слові `PAGE`), або не поставлено жодного наголосу.

9. Задача "Продажі"

Дана база даних про продаж деякого інтернет-магазину. Кожен рядок вхідного файлу являє собою запис виду **Покупець товар кількість**, де **Покупець** - ім'я покупця (рядок без прогалін), **товар** - назва товару (рядок без прогалін), **кількість** - кількість придбаних одиниць товару.

Створіть перелік всіх покупців, а кожного покупця підрахуйте кількість придбаних ним одиниць кожного виду товарів. Список покупців, а також список товарів для кожного покупця слід виводити у лексикографічному порядку.

10. Задача "Родовід: підрахунок рівнів"

У генеалогічному дереві у кожної людини, крім родоначальника, є один батько. Кожному елементу дерева зіставляється ціле невід'ємне число, яке називається висотою. У родоначальника висота дорівнює 0, будь-якого іншого елемента висота на 1 більше, ніж у його батька.

Вам дано генеалогічне дерево, визначте висоту його елементів.

Програма отримує на вхід число елементів у генеалогічному дереві N . Далі слідує $N-1$ рядок, що задають батькам для кожного елемента дерева, крім родоначальника. Кожен рядок має вигляд ім'я_нащадок ім'я_батька.

Програма має вивести список всіх елементів дерева у лексикографічному порядку. Після виведення імені кожного елемента слід вивести його висоту.

Примітка. Це завдання має рішення складності $O(n)$, але вам достатньо написати рішення складності $O(n^2)$ (крім складності звернення до елементів словника).

11. Задача "Родовід: пращури і нащадки"

Дано два елементи в дереві. Визначте, чи є один із них нащадком іншого.

У вхідних даних записано дерево в тому ж форматі, що і в попередній задачі. Далі йде число запитів K . У кожному з наступних рядків K , містяться імена двох елементів дерева. Для кожного такого запиту виведіть одне з трьох чисел: 1, якщо перший елемент є предком другого, 2 якщо другий є предком першого або 0, якщо жоден з них не є предком іншого.

12. Задача "Родовід: LCA"

У генеалогічному дереві визначте для двох елементів найменшого загального предка (Lowest Common Ancestor). Найменшим загальним предком елементів A і B є такий елемент C , що є предком A , C є предком B , при цьому глибина C є найбільшою з можливих. При цьому елемент вважається своїм предком.

Формат вхідних даних аналогічний до попереднього завдання

Для кожного запиту виведіть найменшого загального предка цих елементів.